

Studie- och yrkesvägledning - Hela skolans ansvar

David Spak, studie- och yrkesvägledare, SYVutveckling

Dagens innehåll

- ▶ Vägledning i vid och snäv bemärkelse 15 min
- ▶ Forskning och rapporter 5 min
- ▶ Läsning + bikupa: En ovanlig skola 15 min
- ▶ Styrdokument 10 min
- ▶ Kartläggning 10 min
- ▶ Mall för SYV-plan 5 min

När eleven slutar grundskolan

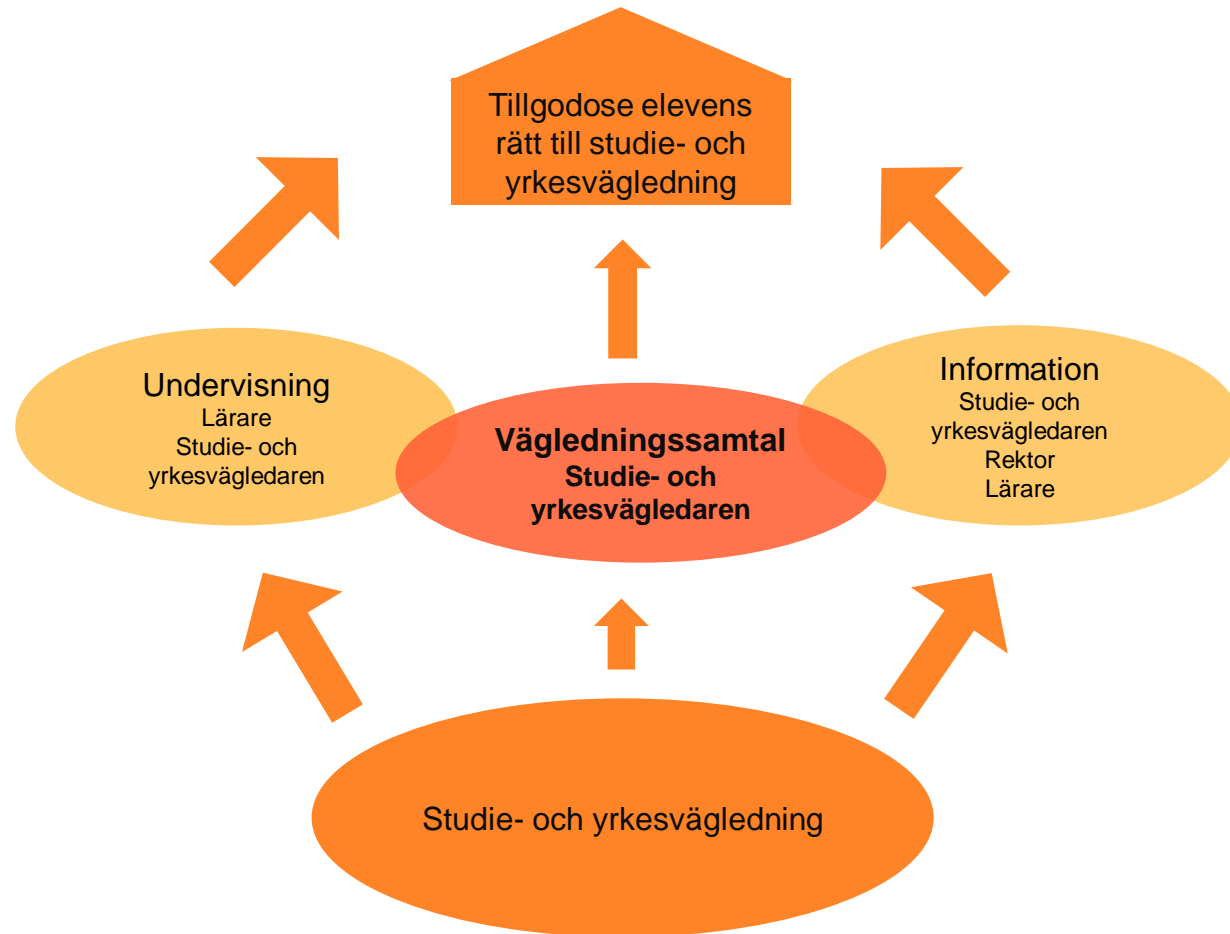
Eleven ska ha:

- ▶ Kunskap om olika yrken, branscher, utbildningsvägar och arbetsmarknad
- ▶ Kunskap om sig själv
- ▶ Information och verktyg att göra väl grundade val
- ▶ Valkompetens: Val ska inte grunda sig i socioekonomisk, kulturell bakgrund och genus. Valen ska vara genomtänkta och eleven ska kunna se konsekvenserna

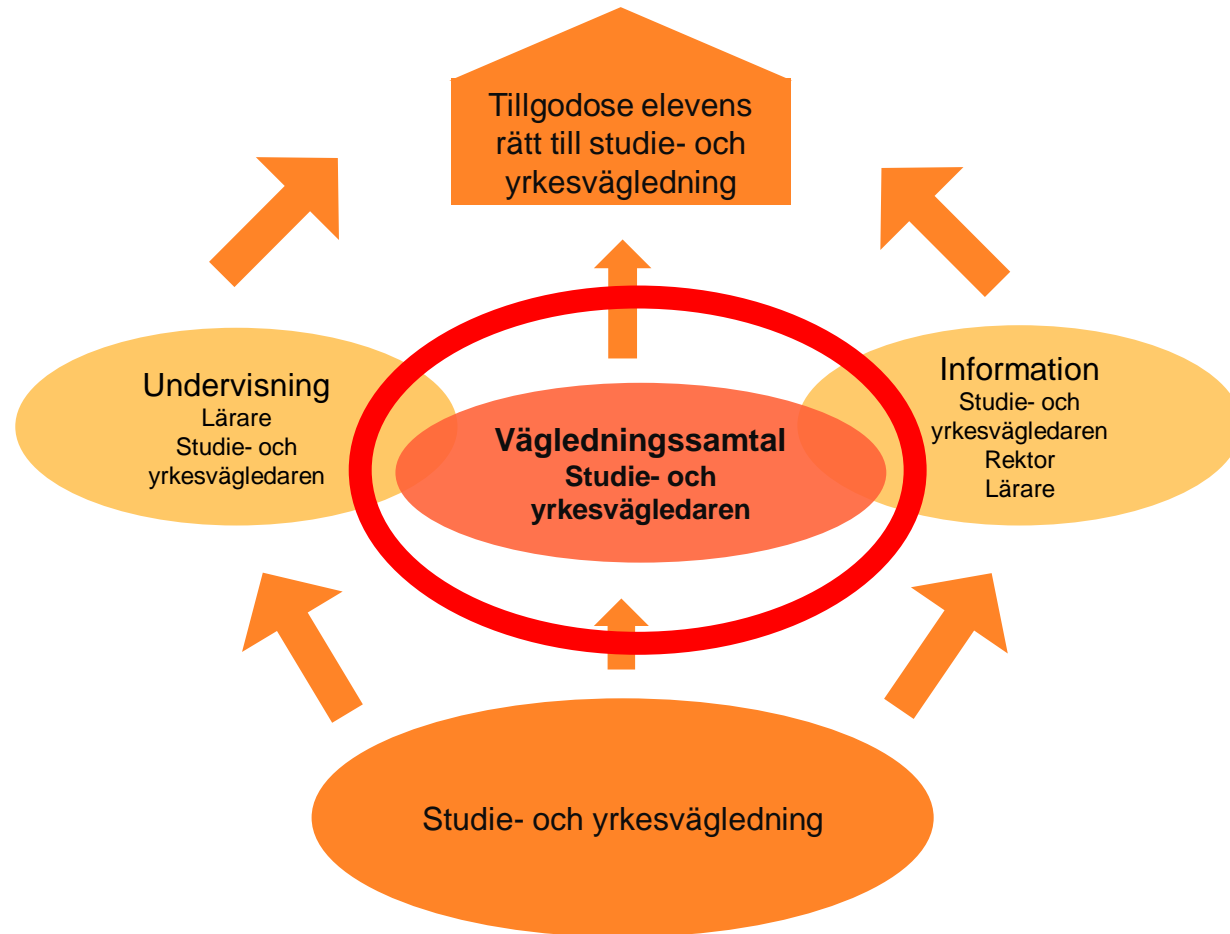
Ansvariga för att nå detta mål:

- ▶ Rektor, studie- och yrkesvägledare och lärare och alla andra på skolan såklart 😊

SYV - Hela skolans ansvar

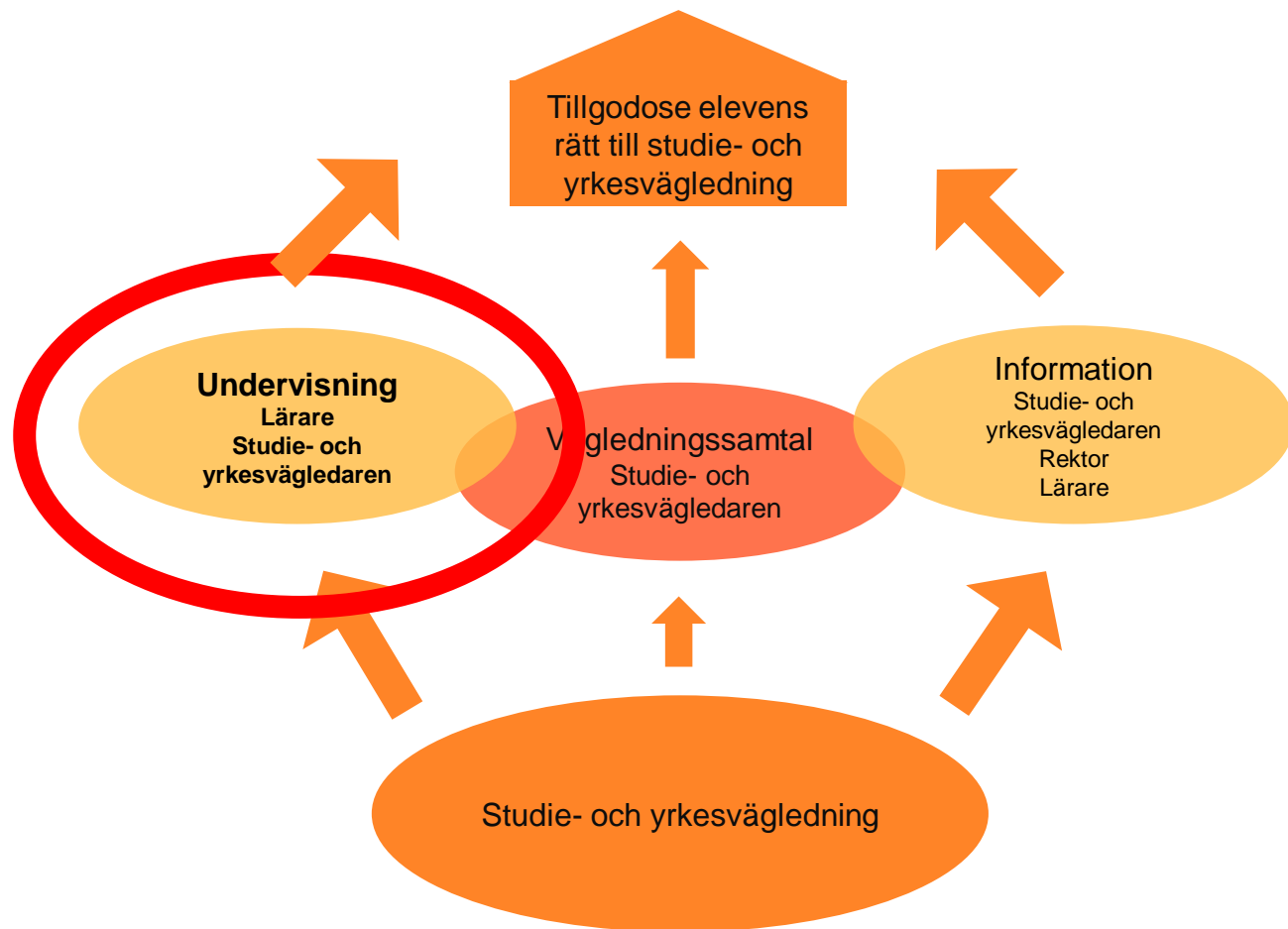
Studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse

Studievägledning i snäv bemärkelse

- ▶ Individuell vägledning/gruppvägledning åk 9
- ▶ Individuella samtal
- ▶ Föräldrainformation
- ▶ Stöd med bilagor
- ▶ Stödja skolans personal vid SYV-orienterade insatser
- ▶ Delta i EHT
- ▶ Individuell vägledning/gruppvägledning åk (7) 8
- ▶ Vägledningsinsatser av SYV i skolans alla årskurser
- ▶ Samt andra främjande och behövliga insatser utifrån möjlighet och behov (studiebesök, planera projekt m.m.)

Studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse

Studievägledning i vid bemärkelse

- ▶ SYV i undervisningen/ämnesintegrerat (kartläggning med SYV)
  - ▶ Arbetsmarknadskunskap
  - ▶ Livskunskap
  - ▶ Normkritiskt förhållningssätt kopplat till studier och yrken
  - ▶ Föräldrainformation/möten
  - ▶ Utvecklingssamtal
-
- ▶ EHT-personal kan samverka inom bl.a. medicinsk vägledning, framtidstankar, motivation, psykosociala insatser, psykisk hälsa/psykisk ohälsa

Killar är smartare än tjejer...eller?

- ▶ En ny studie visar på att tjejer vid 6 års ålder tror att killar är smartare
- ▶ Linda Gotfredsson bygger sin teori på att barn redan i mycket tidig ålder gör begränsningar utifrån bland annat kön, vilket påverkar deras framtida val
- ▶ Det är försent i åk8. Vägledning måste börja i förskoleklass, helst i förskolan

En ovanlig skola

Lästid och bikupa!

Vad säger läroplanen?

Lgr 11 anger också att alla som arbetar i skolan skall:

- ▶ Bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund
- ▶ Verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den lärande miljön

Lgr 11 anger att läraren skall:

- ▶ Bidra med underlag för varje elevs fortsatta utbildning, och
- ▶ Medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället

Lgr 11 anger att studie- och yrkesvägledaren skall:

- ▶ Informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionshinder, och
- ▶ Vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterade insatser

SYV - En angelägenhet för hela skolan

- ▶ En viktig grundprincip i de nationella styrdokumenterna är att studie- och yrkesvägledningen är en **uppgift och angelägenhet för hela skolan**. De yrkeskategorier som främst arbetar med studie- och yrkesvägledning är studie- och yrkesvägledare, rektor och lärare.
- ▶ Studie- och yrkesvägledning bör löpa som en röd tråd genom elevernas hela utbildning, så de kan göra medvetna och väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning
- ▶ Alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.
- ▶ Rektorn ska ge riktlinjer och förutsättningar för att vägledningen blir hela skolans ansvar

Rutiner för samverkan och planering

Hur kan vi tillsammans:

- ▶ Planera så att studie- och yrkesvägledningen blir en del av skolans övriga verksamhet? Vi är ett team. Vi arbetar mot samma mål, att våra elever ska bli redo för framtiden.
- ▶ Skapa rutiner för samverkan och planering
- ▶ Aktivt för att motverka begränsningar i elevernas studie- och yrkesval utifrån kön, social eller kulturell bakgrund

Kartläggning

Hur jobbar vi tillsammans för att motverka att våra elever gör val som grundar sig i socioekonomisk och kulturell bakgrund, genus eller etnicitet?

- ▶ Hur arbetar vi med studievägledning i undervisningen idag?
- ▶ Hur arbetar vi normkritiskt med vägledning?
- ▶ Hur använder vi närområdet?
- ▶ Vad kan studie- och yrkesvägledaren hjälpa till med?

Förslag på SYV-plan för åk 1-3

Syfte:

- ▶ Eleverna skall bli medvetna om att det finns en mångfald av yrken inom olika områden
- ▶ Lära känna närsamhället och det lokala arbetslivet
- ▶ Aktiviteterna skall genomsyras av genusperspektiv
- ▶ Social eller kulturell bakgrund skall tas i beaktande (vidga perspektiv)
- ▶ Självkänedom. Aktiviteterna skall ha en Jag-stärkande effekt

Förslag SYV-plan för åk 1-3

Klass	Aktivitet	Ansvar	Period
Förskoleklass	- Studiebesök på arbetsplats	- Klasslärare	
F-3	- Studiebesök på arbetsplats	- Klasslärare	
	- Jobb från A till Ö	- Klasslärare	
	- Tema Vårt samhälle med arbetssätt från UF	- Klasslärare / SYV	
	- Vilka yrken finns det?	- Klasslärare / SYV	
	- Yrkespromenad	- SYV	
	- Rita drömyrke	- Klasslärare	

Förslag på SYV-plan för åk 4-6

Syfte

- ▶ Lära känna närsamhället och det lokala arbetslivet
- ▶ Upptäcka och utveckla entreprenöriella egenskaper
- ▶ Eleverna skall bli medvetna om att det finns en mångfald av yrken inom olika områden
- ▶ Jobba med normbrytande exempel från arbetslivet
- ▶ Arbeta med drömmar, motivation, meningsfullhet och framtidstro

Förslag på SYV-plan för åk 4-6

Klass	Aktivitet	Ansvar	Period
4-6	<ul style="list-style-type: none"> - I språkämnen berättar vi om möjligheterna med kunskap i andra språk, möjligheter att jobba och studera utomlands. - I SO-ämnena ingår studiebesök och att stoffet kopplas till samhället utanför skolan och de studie- och yrkesmöjligheter som finns inom området. - Genusnormer och yrken - Drömkarta / Varför går vi i skolan?	<ul style="list-style-type: none"> - Ämneslärare - Ämneslärare - SYV - Ämneslärare / SYV	

Förslag på SYV-plan för åk 7-9

Syfte

- ▶ Eleverna ska få ökad självkänedom och utveckla sin valkompetens för att kunna reflektera över sig själv i förhållande till alternativen
- ▶ Eleverna ska få kunskap om alternativ inom arbetsmarknad och utbildningsvägar
- ▶ Elever ska kunna granska information om arbeten och utbildningar kritiskt
- ▶ Skapa medvetenhet om elevens ansvar i valprocessen
- ▶ Arbeta med drömmar, motivation, meningsfullhet och framtidstro

Förslag på SYV-plan för åk 7-9

Klass	Aktivitet	Ansvar	Period
7-9	Lägga in arbetsmarknadsfrågor i olika ämnen. Exempel: - Studiebesök på arbetsplats. Berättar sedan i klassen - Vikten av ett andra språk på den svenska arbetsmarknaden. - Åk 9 Individuell vägledning - Framtidsgrupper - Medicinsk vägledning	- Ämneslärare - Ämneslärare - Ämneslärare - SYV - SYV/Kurator - SYV/ Skolsköterska	

Mål

**En utvecklad valkompetens
för hållbara val av framtida
studier och yrkesinriktning!**

Lycka till med SYV-arbetet!

En presentation skapad av SYVutveckling

David Spak

Studie- och yrkesvägledare, föreläsare och inspiratör

david@syvutveckling.se

Hemsida: www.syvutveckling.se

Blogg: www.syvbloggen.nu